

مقایسه عملکرد شورای اسلامی شهرستان‌های بروجرد و دورود

حسن گیوریان^۱ - مسعود یاراحمدی^۲

چکیده

شوراهای اسلامی، از دیدگاه اسلام و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، نقش بسیار مهم و والایی دارند به گونه‌ای که برخی از آیات قرآن مجید و روایات و اصول قانون اساسی به شوراها اختصاص یافته است. شوراها یکی از اجزا مهم حکومت محلی در هر کشوری هستند. حکومت محلی یا سازمان محلی، در اندازه محدودتر به مثابه یک کشور است. در مقایسه تعریف کشور با سازمان محلی، برخی وجوه مشترک نمایان می‌شود. بدین معنی که واحدهای محلی هم مانند کشور، بایستی دارای قلمرو مشخص، جمعیت و قدرت لازم برای اجرای وظایف خود باشند. با توجه به اینکه نهال نوپای شوراهای اسلامی در کشور دوره سوم خود را طی می‌کند و از دوران طفولیت خارج شده است این سؤال در این تحقیق مد نظر قرار دارد که عملکرد شوراها در مکان‌های مختلف چگونه بوده و در این راستا عملکرد شورای اسلامی دو شهرستان بروجرد و دورود مورد مطالعه تطبیقی قرار گرفت و فرضیاتی مبنی بر اثربخش تر بودن عملکرد شورای اسلامی شهر بروجرد از نظر ابعاد برنامه‌ریزی، نظارتی، مشورتی، اجرایی و شاخص‌های عملکردی نسبت به عملکرد شورای اسلامی شهر دورود مطرح شد. روش مورد استفاده در این تحقیق از نوع توصیفی - پیمایشی بوده و با توجه به اینکه فرض نرمال بودن متغیرهای تحقیق مورد تأیید قرار گرفت از آزمون‌های آماری پارامتریک برای آزمون فرضیات استفاده شده است که با توجه به نتایج آزمون‌های به عمل آمده، هیچ کدام از این فرضیه‌ها مورد تأیید قرار نگرفت.

واژگان کلیدی: اثربخشی، شورا، شورای اسلامی، حکومت‌های محلی، مشارکت و سازمان‌های غیردولتی (NGOs)

^۱ عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی keyvanmah_79@yahoo.com (مسئول مکاتبات)

^۲ کارشناس ارشد رشته مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بروجرد

مقدمه

شده هنوز نتوانسته‌اند به نظریه کاملی دست یابند. اثربخشی سازمانی، موضوع اصلی نظریه سازمان بوده و تصور نظریه سازمان بدون مفهوم اثربخشی مشکل است و توافق کلی در مورد معنای دقیق آن وجود ندارد. (الوانی، دانایی فر ۱۳۷۶، ۷۲).

پیتر دراگر به عنوان یکی از صاحب‌نظران مدیریت، میان کارایی و اثربخشی تمایز قائل شده است، به این صورت که اثربخشی را به عنوان انجام کارهای درست و کارایی را تحت عنوان درست انجام دادن کار تعریف می‌نماید و بین این دو در مرحله انتخاب هدف و نحوه نیل به آن‌ها رابطه و توان ایجاد می‌کند بدین شکل که اثربخشی را در قالب توانایی تعیین هدف مناسب و کارایی را در چارچوب مفهوم قابلیت استفاده کمتر از منابع جهت نیل به اهداف سازمانی بیان می‌کند. (الوانی ۱۳۷۵، ۶۱)

در مدیریت، به میزان نیل به اهداف تعیین شده

گفته می‌شود (زاهدی، فقیهی و الوانی ۱۳۷۹، ۱۱۱).

شوراهای اسلامی، از دیدگاه اسلام و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، نقش بسیار مهم و والایی دارند به گونه‌ای که برخی از آیات قرآن مجید و روایات و اصول قانون اساسی به شوراها اختصاص یافته است. در دین مبین اسلام، تأکید زیادی بر مشورت در انجام کارهای شده است و خداوند متعال نیز بارها در قرآن کریم، انسان را به مشورت در امور با دیگران دعوت کرده است. همچنین در روایات مختلف اسلامی برگرفته از سیره و روش پیامبر (ص) و ائمه معصومین (ع) مشورت و هم اندیشی در کارها ابزاری مناسب و مهم برای نفی خود محوری و استبداد اندیشه و عمل قلمداد شده است. پیامبر اکرم با وجود مقام شامخ، بزرگ‌ترین راهنمای بشریت و بی‌نیاز از هرگونه مشورتی است اما در تصمیمات با مردم مشورت می‌نموده و می‌فرمود: «دور اندیشی آن است که با صاحبان اندیشه و نظر مشورت کنی و به سخنان آنان عمل کنی». حضرت علی (علیه‌السلام) نیز که نمونه

حکمرانی خوب: برنامه توسعه سازمان ملل که برنامه توسعه بین‌المللی را دنبال می‌کند و در زمینه حکمرانی خوب فعالیت‌های گسترده‌ای را در کشورهای مختلف جهان انجام می‌دهد، در تعریف حکمرانی خوب آن را شامل مکانیزم‌ها، فرآیندها و نهادهایی می‌داند که به واسطه آن‌ها نهادها، شهروندان و گروه‌ها منافع خود را دنبال می‌کنند، حقوق قانونی خود را اجرا می‌کنند، تعهداتشان را برآورده می‌سازند و تفاوتشان را تعدیل می‌کنند. گروهی از محققین با بیان ویژگی‌های حکمرانی خوب به ارائه تعریف از آن پرداخته‌اند. آنان (تیلور ۲۰۰۰، مویس ۲۰۰۱، ویس ۲۰۰۰ و تیسرل ۱۹۹۸) معتقدند حکمرانی خوب دارای ویژگی‌های ذیل است:

وجود و تقویت ساختارهای دموکراتیک در جامعه، شفافیت، پاسخگویی، هوشمندی و توسعه مشارکت جوانه، توجه و واکنش به درخواست‌های مردم، ایجاد خط مشی‌های مناسب اقتصادی برای تسهیل توسعه. لذا آنچه که در حکمرانی خوب حائز اهمیت است ارتباط سه حوزه دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی است؛ که اگر چنین وضعیتی رخ دهد، حکمرانی خوب در جهت دستیابی به توسعه شکل می‌گیرد. تحت این شرایط دولت چارچوب حقوقی و محدوده عمل سیاسی را تعیین می‌کند، بخش خصوصی تولید ثروت کرده و ایجاد اشتغال می‌کند و جامعه مدنی از طریق بسیج عمومی برای مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی ارتباط متقابل جامعه و سیاست را تسهیل می‌کند. از آنجا که هر یک از این سه حوزه ضعف‌ها و قوت‌هایی دارند، حکمرانی خوب را به ویژه در ارتباط با الزام توسعه پایدار به منزله وجود یک ارتباط سازنده میان این سه می‌دانند. در چند دهه اخیر، اثربخشی به یکی از مهم‌ترین موضوعات پژوهشی در زمینه مدیریت و طراحی سازمان‌ها تبدیل شده است. پژوهش‌های انجام

آزادیخواهان) در شهرها و مراکز استانها فاقد مبنا و اعتبار قانونی باقی ماند (فیضی ۱۳۷۳، ۱۸). از زمان مشروطیت تا بعد از انقلاب شکوهمند اسلامی ایران، نظام شورایی کشور از تحولات سیاسی زیادی تأثیر پذیرفته است. در دوره رضاخان، قدرت از پیرامون به مرکز منتقل شد و انجمن‌های شهری، عملاً از صحنه سیاسی کنار رفتند. در دوران محمدرضا شاه، دوباره قانون شوراها، تصویب شد و انجمن‌های شهری شکل گرفت. بعد از انقلاب، در قانون اساسی، مفهوم مشارکت مردمی و شوراها، جایگاه ویژه‌ای، پیدا کرده است و مبانی حقوقی و شرعی این نهاد ارزشمند مورد توجه جدی قرار گرفته است (اصول ۱۰۶-۱۰۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران). می‌توان گفت: نظام جمهوری اسلامی ایران با تشکیل شورای اسلامی اهدافی را طبق اصول قانون اساسی و دیگر قوانین و مقررات دنبال می‌کند. این اهداف مختصراً عبارتند از:

- ۱) اجرای سیاست‌های عدم تمرکز
- ۲) سپردن کارهای عمرانی و اقتصادی و رفاهی به خود مردم
- ۳) سرعت بخشیدن به جریان امور
- ۴) رفع تبعیض
- ۵) نظارت‌های اجتماعی^۱
- ۶) تکمیل کار دستگاه‌های دولتی
- ۷) هدایت و رهبری برنامه‌های محلی
- ۸) آگاه‌سازی مردم
- ۹) بالا بردن توان دولت (عمید زنجانی ۱۳۷۷، ۴۶۷ - ۴۵۷).

برای نیل به اهداف فوق، طبق قانون، وظایفی برای شوراها در نظر گرفته است:

ماده ۷۱ قانون شوراها سال ۱۳۷۵ وظایف شورای اسلامی شهر را به تفصیل بیان کرده است. عمده وظایف مزبور در ارتباط با شهرداری و بخشی از آن در رابطه با مردم است. وظیفه اصلی و مهم شورای شهر در جریان صحیح و درست قرار دادن امور شهری

انسانی کامل است می‌فرماید: «کسی که نسبت به نظر و رأی خود استبداد ورزد هلاک می‌شود و کسی که با افراد مشورت کند در عقل آنان شریک شده است». از مجموعه آیات و روایات از معصومین علیهم السلام چنین بر می‌آید که هدف خداوند و پیامبران الهی این بوده که به مردم و پیروان خود، آداب مشورت و هم اندیشی را بیاموزند و با دوری جستن از خودرأیی و خود محوری به تبادل افکار و تضارب آراء پرداخته و موجبات پیدایش بهترین تصمیم را در امور فراهم کنند (زمانی ۱۳۸۰، ۳۲). آیات زیر اشاره به همین موضوع دارد:

«و امرهم شورا بینهم» آیه شریفه ۳۸، سوره مبارکه شورا و «و شاورهم فی الامر» آیه شریفه ۱۵۹، سوره مبارکه آل عمران و حتی اختصاص یکی از سوره‌های مبارکه به این نام «سوره مبارکه شورا». بر اساس سوابق تاریخی تا قبل از پیروزی انقلاب مشروطیت، ایران به صورت متمرکز اداره می‌شد. کلیه قدرت‌ها در دست شاه بود و همه احکام از وی ناشی می‌شد. در هر دوره بنا بر اقتضای شرایط، حکامی از سوی شاه، اداره امور ایالات و ولایات را بر عهده می‌گرفتند و مردم هیچ گونه اختیاری در اداره امور نداشتند. پس از برقراری مشروطیت، به موجب قانون اساسی، اداره کشور، از صورت استبدادی به حکومت سلطنتی مشروطه پارلمانی مبدل گردید. برای اداره شهرستانها، نیز ترتیب عدم تمرکز نسبی برقرار شد که صرفاً اقتباسی از وضع اداری کشورهای خارجی مثل فرانسه بود (سنجابی ۱۳۴۲، ۵۳). بعد از اعلام مشروطیت، یکی از خواسته‌های اصلی و مهم آزادیخواهان و طرفداران حکومت مشروطه، تشکیل انجمن‌های ایالتی و ولایتی بود تا بدین گونه، از قدرت حکومت مرکزی بکاهند و دست حکومت مرکزی را از کارهای مربوط به ایالات و ولایات کوتاه کنند ولی با همه کوشش آزادیخواهان، در هنگام تدوین قانون اساسی، این موضوع مسکوت ماند و در نتیجه انجمن‌های ملی و ادبی (از طرف

که سازمان‌های دولتی مأمور به اجرای آن هستند. در شهر تأسیسات بسیاری است که در اختیار شهرداری نیست بخش خصوصی یا تعاونی و یا دولتی آن را به وجود آورده اند و عموم از آن‌ها استفاده می‌کنند و به اصطلاح اماکن عمومی گفته می‌شود مثل سینما، تماشاخانه، باشگاه‌ها و دیگر اماکن عمومی، در این موارد شورای شهر مکلف به نظارت بر حسن اداره آنهاست و می‌تواند ضوابط و معیارهایی برای نظافت و بهداشت این قبیل تأسیسات با پیشنهاد شهرداری وضع کند و مکلف است تدابیر احتیاطی جهت جلوگیری از خطر آتش سوزی و مانند آن اتخاذ نماید. شورای شهر در چنین مسائلی باید احساس مسئولیت کند و منافع جامعه و عموم را در نظر گیرد و در عین حال به حقوق فرد هم تجاوز نکند. مثلاً هرگاه افراد آماده شده اند که در جهت تأسیس سینما یا تماشاخانه و یا باشگاه‌ها، سرمایه گذاری کنند و گامی در جهت تفریحات سالم و توسعه ورزش عمومی بردارند نباید آنقدر ضوابط وضع کنند که مشکل به وجود آورند و کاغذبازی را رواج دهند که افراد از کار مطلوب عمومی سودآور منصرف شوند و نه اینکه بی‌توجه باشند و در حدی که افراد خود را مجاز بدانند اماکن عمومی غیربهداشتی و خطرآفرین در اختیار عموم قرار دهند (مدنی ۱۳۷۷، ۸۷).

نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران از دو ویژگی جمهوری «مردم‌سالاری» و «اسلامیت» یعنی مبتنی بر دین مبین اسلام برخوردار است و این دو ویژگی در اصول ۴ و ۶ قانون اساسی به شرح ذیل به صراحت بیان شده است:

اصل چهارم قانون اساسی (ویژگی اسلامیت): کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر این‌ها باید بر اساس موازی اسلامی باشند.

اصل ششم قانون اساسی (ویژگی جمهوریت): در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکای آرای

است. همه ساکنین شهر از خدمات شهرداری برخوردارند و بسیاری از قوانین و آئین نامه‌ها حدود اختیارات شهرداری را مشخص کرده‌اند. امروزه وظایف شهرداری تنها نظافت شهر و جمع‌آوری زباله نیست بلکه صدها نوع خدمت به عهده شهرداری گذاشته شده که با عوارضی که به عناوین مختلف دریافت می‌دارد مسئول انجام این خدمات است. شورای شهر موظف است شهردار را انتخاب کند، بودجه شهرداری و سایر مقررات و ضوابط شهری را تصویب کند و بر اجرای صحیح و کامل مصوبات و همه خدماتی که به عهده شهرداری است نظارت داشته باشد. شورای اسلامی شهر نمایندگی شهروندان را دارد تا موضوع مشارکت مردم در امور اجتماعی، فرهنگی، بهداشتی، اقتصادی و رفاهی تحقق پیدا کند. این‌ها چند نفر افراد منتخب نیستند که قدرت قانونی دارند و می‌توانند به اصلاح امور بپردازند و در هر مورد تصمیم قانونی لازم اتخاذ نمایند، بلکه عامه مردم باید منتخبین خود را یاری کنند و در اجرای تصمیمات شورا همکاری لازم را داشته باشند. به همین جهت در بند ۵، ۶، ۷ قانون سه وظیفه شورا را در ارتباط با مردم چنین مقرر داشته است «برنامه‌ریزی در خصوص مشارکت مردم در انجام خدمات اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی با موافقت دستگاه‌های ذی‌ربط، تشویق و ترغیب مردم در خصوص گسترش مراکز تفریحی، ورزشی، فرهنگی با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط، اقدام در خصوص تشکیل انجمن‌ها و نهادهای اجتماعی، امدادی، ارشادی و تأسیس تعاونی‌های تولید و توزیع و مصرف و نیز آمارگیری، تحقیقات محلی و توزیع ارزاق عمومی با دستگاه‌های ذی‌ربط». در این موارد شورای شهر در واقع واسطه بین مردم و سازمان‌های عمومی است با ابتکارات و برنامه‌هایی باید مردم را به امور عمومی وارد سازد و مشارکت دهد و از طرف دیگر خواسته‌های قانونی جامعه را با برنامه‌هایی همراه سازد

اصل جمهوری است، جلوگیری شود. در ایران هر چند برای رهبری محدودیت زمانی ذکر نشده است اما دوره ریاست جمهوری (با امکان یکبار انتخاب مجدد) و مجلس شورای اسلامی و شوراهای محلی هر کدام چهار سال است و دوره مأموریت دولت نیز محدود به همین مدت است. در این خصوص نامحدود بودن دوره رهبری نیز مطلق نیست زیرا مجلس خبرگان می‌تواند در صورت از دست دادن شرایط، رهبری را عزل کند.

۳) زمامدار نباید هیچ‌گونه امتیاز مشخصی نسبت به دیگران داشته باشد و همانند مردم تابع قانون و مسئول تمام اعمال خود است و سایر زمامداران نیز به طریق اولی امتیاز مشخصی نسبت به دیگران ندارند.

۴) مسئولیت سیاسی زمامداران توجیه‌کننده آیینی است که به موجب آن از اعمال قدرت مطلق جلوگیری می‌شود و در صورت بروز عدم تفاهم بین مردمی قابل عزل‌اند. قانون اساسی ضوابطی را پیش‌بینی کرده است که در آن رهبر در مقابل مجلس خبرگان منتخب ملت، رئیس‌جمهور در مقابل ملت، رهبر و مجلس شورای اسلامی و وزیران در مقابل رئیس‌جمهور و مجلس شورای اسلامی مسئول‌اند.

اجرای این قوانین و تأسیس شوراهای اسلامی علی‌رغم تأکید فراوان قانون اساسی و نگاه حساس و ذی‌قیمت قانون‌گذاری به این رکن، بالأخره پس از دو دهه آن هم با مضایقی که قوانین عادی در اختیارات و وظایف شوراهای اسلامی ایجاد کردند، عملی شد. اولین دوره انتخابات شوراهای اسلامی پس از رأی قاطع مردم به اصلاحات در دوم خرداد ۱۳۷۶، در سال ۱۳۷۷ به همت دولت صورت پذیرفت و شوراهای اسلامی، پس از دو دهه تأخیر، تأسیس شد. (شیخ ۱۳۸۱، ۷۵-۷۷)

عمومی اداره شود، از راه انتخابات: انتخاب رئیس‌جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظایر این‌ها، یا از راه همه‌پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین می‌گردد. همچنین در مطابق اصل ۵۶ قانون اساسی حق حاکمیت ملت به صورت زیر بیان شده است:

حاکمیت مطلق بر جهان و انسان از آن خداست و هم او، انسان را بر سرنوشت اجتماعی خویش حاکم ساخته است. هیچ کس نمی‌تواند این حق الهی را از انسان سلب کند یا در منافع فرد یا گروهی خاص قرار دهد.

معنای لغوی مشارکت درگیری و تجمع برای انجام منظوری مشخص و ویژه است. برخی صاحب‌نظران و نظریه‌پردازان مدیریت مشارکت را چنین تعریف کرده‌اند: مشارکت فعالیت ذهنی، عاطفی و رفتاری اشخاص در موقعیت‌های گروهی است که آنان را بر می‌انگیزد تا برای دستیابی به هدف‌های گروهی یکدیگر را کمک دهند و در مسئولیت انجام آن امر شریک شوند. (شیخ ۱۳۸۱، ۷۹)

در همین راستا قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، بودن نظام را متکی بر پایه‌های ذیل قرار داده است:

۱) نظام جمهوری متکی بر مشارکت همه‌جانبه و گسترده مردم در امور عمومی از طریق انتخابات و همه‌پرسی است. در این خصوص زمامداری و اداره امور کشور ما به اتکای آرای عمومی است و تعیین رهبر توسط خبرگان منتخب ملت و انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی و شوراهای محلی مستقیماً با مردم است. همچنین رسمیت دولت موقوف به پیشنهاد رئیس‌جمهور و رأی مجلس شورای اسلامی است.

۲) دوره زمامداری باید محدود باشد تا از پدیدار شدن قدرت مطلقه زمامداری که آسیب‌رسان با

حکومت‌های محلی فعال هستند (یاراحمد زهی ۱۳۸۱، ۶۷). در کشورهای فدرال نظیر کشورهای توسعه یافته آمریکا، کانادا، آلمان، بلژیک، سوئد، دانمارک و تا حدودی در کشورهای در حال توسعه نظیر هند، پاکستان، نیجریه، نیجر تجربه شوراهای محلی به خاطر توزیع مناسب قدرت بین مقامات دولت مرکزی و محلی موفقیت‌آمیز بوده است. در این کشورها، حدود دخالت دولت مرکزی معین است و شوراها، از استقلال نسبی برخوردارند. به طور نمونه، ایالت‌ها در آمریکا، استان‌ها در کانادا، کانتون‌ها در سوئیس و لندرها در آلمان فدرال دارای نظام پارلمانی، اجرایی و قضایی خاص منطقه خود هستند و شورای شهر در این کشورها از استقلال و اقتدار لازم برخوردار است (خویروی پاک ۱۳۷۹، ۸۳).

حکومت‌های محلی به دو گروه عمده انتصابی و انتخابی تقسیم می‌شوند:

حکومت‌های محلی انتصابی، آنهایی هستند که به وسیله حکومت مرکزی، منصوب می‌گردند و مجری سیاست‌های حکومت مرکزی هستند و مردم در انتخاب آن‌ها هیچ‌گونه دخالتی ندارند (در ایران شامل: استانداران، فرمانداران، بخشداران). حکومت‌های محلی انتخابی، آنهایی هستند که مستقیماً به وسیله مردم محل انتخاب می‌گردند و در انتخاب آن‌ها، حکومت مرکزی هیچ‌گونه دخالتی نمی‌کند (مثل شوراهای اسلامی روستایی و شهری). در کشورهای فدرال، عمده سازمان‌های محلی انتخابی هستند ولی در کشورهای تک ساخت مثل ایران، سازمان محلی در اغلب موارد انتصابی‌اند. (مقیم ۱۳۷۷، ۸۲).

با توجه به اصل یکصدم قانون اساسی در خصوص تشکیل شوراهای اسلامی، به دلیل عوامل مختلفی از جمله جنگ تحمیلی، تلاش‌های خودمختاری محلی بعضی گروه‌های قومی قبیله‌ای و ناآرامی‌های سیاسی و غیره باعث شد تا توزیع قدرت از مرکز به پیرامون تحقق نیابد. در این فاصله (قبل از اجرای قانون

بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که حق حاکمیت ملی، یکی از اصول بنیادین و اساسی جمهوری اسلامی ایران است که به مردم ایران، حق تعیین سرنوشت اجتماعی خویش را می‌دهد. مشارکت مردم در تعیین سرنوشت سیاسی و اجتماعی به طور مستقیم یا غیرمستقیم، موجب پایداری نهادها و ارگان‌های حکومتی مانند رهبری، ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی، مجلس خبرگان رهبری و شوراهای اسلامی (شهرستان، شهر، بخش و ده) و ... می‌شود. طبیعی است که هر چه این مشارکت بیشتر باشد، حاکمیت ملی بیشتر تبلور می‌یابد. تحقق حاکمیت ملی در تشکیل شوراهای اسلامی، بیشتر متجلی است چرا که موجب می‌شود مردم به طور مستقیم در اداره امور اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، عمرانی، بهداشتی، رفاهی، آموزشی مشارکت و دخالت داشته باشد (زمانی ۱۳۸۰، ۳۴). همچنین یکی از شیوه‌های مشارکت مردم تشکیل شوراهای اسلامی شهر می‌باشد (اصل یکصدم). لذا در اجرای این اصل مهم نخستین بار پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۷۸ شوراهای اسلامی شهر و روستا در سراسر کشور برگزار گردید و افراد واجد شرایط انتخابات اعضای شورای شهر خودشان را برای یک مدت چهار ساله تعیین کردند.

شوراها یکی از اجزا مهم حکومت محلی در هر کشوری هستند. حکومت محلی یا سازمان محلی، در اندازه محدودتر به مثابه یک کشور است. در مقایسه تعریف کشور با سازمان محلی، برخی وجوه مشترک نمایان می‌شود. بدین معنی که واحدهای محلی هم مانند کشور، بایستی دارای قلمرو مشخص، جمعیت و قدرت لازم برای اجرای وظایف خود باشند (فیضی ۱۳۸۵، ۴۵). حکومت محلی باید دارای استقلال واقعی شامل استقلال اداری و مالی باشد. به طور کلی، حکومت محلی باید دارای حق تعیین بودجه خود، کسب درآمد، استقراض را داشته باشد. اکثر کشورهای غربی و آسیایی مانند ژاپن و مالزی دارای

این نهاد مدنی و مطالعه و بررسی در سطح شورای اسلامی شهرها به مثابه قوه مقننه شهرستانها از اهمیت و حساسیت بالایی برخوردار است. از طرف دیگر مباحث بسیار متنوع و متکثر حکومت‌های محلی در قلمرو مدیریت دولتی در سراسر جهان اعم از کشورهای توسعه یافته و یا در حال توسعه به طور جدی نظر خبرگان و نخبگان را به این مهم جلب کرده است زیرا که ایشان بر این باورند که توسعه پایدار بدون یک نظام مبتنی بر مشارکت کامل مردم، تحقق نمی‌یابد. افزون بر این اندیشه تشکیل حکومت‌های محلی همزاد با جامعه مدنی است. یکی از ویژگی‌های جامعه مدنی برخورداری از حقوق مدنی است که پایه حقوق اساسی و طبیعی است و به همه مردمان آن جامعه اعطا می‌شود. حقوق مدنی افراد دامنه و آزادی عمل حکومت‌های خودکامه را محدود می‌سازد. مردم‌سالاری را در برابر حق مطلق فرمانروایان خودکامه قرار می‌دهد و آنان را به رعایت احترام و حقوق مدنی ملزم می‌نماید. یکی از اساسی‌ترین حقوق مدنی، حق آزادی اندیشه، نقد به منظور پدید آوردن اندیشه‌های بهتر و سیاست‌های برتر است. در این بین، مشارکت یکی از ساز و کارهای نیرومند بسترسازی و دستگاه نقد همگان برای دستیابی به اهداف کلان اجتماعی است. مشارکت یک نظام نیرومند توزیع اطلاعات است. اعمال مدیریت مشارکتی در اغلب کشورهای در حال توسعه، موجبات اثربخشی بیشتر کارکنان سازمان‌های مختلف را فراهم کرده است. بر این اساس است که اهمیت موضوع اثربخشی عملکرد شوراها مشخص می‌شود. با این تفاسیر و با توجه به اینکه نهال نوپای شوراهای اسلامی در کشور دوره سوم خود را طی می‌کند و از دوران طفولیت خارج شده است این سؤال در این تحقیق مد نظر قرار دارد که عملکرد شوراها در مکان‌های مختلف چگونه بوده و در این راستا عملکرد شورای اسلامی دو شهرستان بروجرد و دورود مورد مطالعه تطبیقی قرار خواهد

شوراها) شهرداری‌ها کاملاً تحت نظارت وزارت کشور قرار گرفتند و انتخاب شهرداران توسط وزیر کشور صورت می‌گرفت و کلیه مسئولیت‌ها و وظایف در خصوص توزیع منابع و سیاست‌های محلی در وزارت کشور و نمایندگی‌های آن در استانداری‌ها متمرکز می‌شد (قانون شهرداری مصوب سال ۱۳۳۴). بنابراین بررسی میزان اثربخشی عملکرد شوراها در درجه اول اهمیت قرار دارد. موضوعات دیگر از قبیل کارایی و آسیب‌شناسی عملکردها، مستلزم شناخت موضوع اثربخشی است. در رابطه با اثربخشی، رویکردهای متعددی وجود دارد که یکی از آنها رویکرد نیل به هدف است. چون هر سازمان به منظور تحقق هدف ویژه‌ای ایجاد شده است بنابراین نیل به هدف به طور گسترده به عنوان معیار سنجش اثربخشی مورد استفاده واقع می‌شود. بر این اساس، طرح اساسی در این تحقیق، عبارت است از مطالعه تطبیقی میزان عملکرد اثربخش شورای اسلامی شهرستان‌های بروجرد و دورود در دوره قبلی از حیث مطابقت با اهداف مصرح در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، از قبیل رابطه شورای شهر با شهروندان و رابطه شورا با سازمان شهرداری‌های بروجرد و دورود، رابطه شورا با نهادها و سازمان‌های اداری اجرایی ذی‌ربط و رابطه شورای اسلامی شهرهای مورد مطالعه با مراجع و نهادهای سیاست‌گذاری و نظارتی.

در حال حاضر شوراها با مشکلاتی همچون ناکافی بودن قوانین، پارادوکس قدرت در سطح ملی، معما و دوگانگی شکل‌گیری شوراها در ساخت دولت متمرکز هستند. همچنین الگوی فعلی نظام شورایی که در ایران پیاده می‌شود، متعلق به ۱۵۰ سال پیش در اروپاست (باقریان ۱۳۷۸، ۴۸). علی‌هذا شوراهای اسلامی آینده تمام‌نمای مشارکت مردم در تعیین سرنوشت و مقدرات خودشان تلقی می‌شوند و موضوع پژوهش که همان «مطالعه عملکرد اثربخش شوراهای اسلامی شهر» است با عنایت به ویژگی‌های دوگانه تجربیات نخستین

وظایف اجرایی: اجرا؛ اداره امور سازمان به منظور تحقق هدف‌ها و مأموریت‌های آن. همچنین هدایت افراد و به کارگیری منابع (زاهدی، فقیهی و الوانی ۱۳۷۹، ۱۱).

شوراها می‌توانند بنا به درخواست مسئولان، بخشی از اعمال اجرایی از قبیل پخش مواد سوختی و ارزاق عمومی، آمارگیری و تحقیقات محلی را بر عهده بگیرند. (چوپانی یزدلی ۱۳۸۲، بند ۱۰ ماده ۱۹) می‌توان چند نکته مهم از نقش شوراها در نظارت بر اداره امور کشور و حسن جریان امور استنباط کرد:

۱) بررسی و شناخت کمبودها و نیازها و نارسایی‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی حوزه انتخابیه و تهیه طرح‌ها و پیشنهادهای اصلاحی و ارائه آن به شورای مافوق، باعث ارائه پیشنهادهای لازم در خصوص رفع مشکلات از طریق نظام سلسله مراتبی شوراها به شورای عالی استان‌ها می‌شود. شورای عالی استان‌ها نیز در راستای اصل یکصد و دوم قانون اساسی حق دارد در این زمینه با بررسی پیشنهادهای رسیده از سوی شورای استان‌ها طرح‌هایی تهیه و مستقیماً و یا از طریق دولت به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد کند. با توجه به این که شوراها، صلاح‌تر از هر نهاد دیگری جهت انعکاس نیازهای محلی هستند و با عنایت به این که نماینده شورای عالی استان‌ها حق حضور در مجلس و دفاع از طرح ارائه شده را دارد. (ماده ۵۱ قانون شوراها مصوب سال ۱۳۶۱) نقش شوراها در اصلاح امور کشور و حل مشکلات مردم بیش از پیش نمایان می‌شود.

۲) یکی از وظایف و اختیارات شوراها «ایجاد روحیه همکاری مردم با مسئولان کشور» است. (قانون شوراها مصوب سال ۱۳۶۱، بند ۷ ماده ۱۹) انجام این کار «بسیج مردم و مشارکت دادن با مسئولین در جهت سازندگی و پیشبرد امور کشور» را

گرفت و این سؤال مطرح است که عملکرد شورای اسلامی در این دو شهرستان نسبت به یکدیگر چگونه است؟

وظایف و اختیارات کلی شوراها را در چهار قسمت به ترتیب ذیل می‌توان ارائه کرد:

وظایف و اختیارات مربوط به برنامه‌ریزی: در تعریفی از برنامه‌ریزی آن را پیش‌بینی عملیات برای رسیدن به هدف و نیز یکی از فعالیت‌های مدیریت برای تحقق اهداف سازمان بیان می‌کنند. (زاهدی، فقیهی و الوانی ۱۳۷۹، ۲۹۰). شوراها می‌توانند در جهت مشارکت مردم در انجام خدمات اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی با موافقت و هماهنگی مراجع ذی‌ربط برنامه‌ریزی و اقدام نمایند. (چوپانی یزدلی ۱۳۸۲، بند ۶ ماده ۱۹)

فرضیه اول: عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد از بعد برنامه‌ریزی اثربخش‌تر از عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود بوده است.

وظایف و اختیارات نظارتی: نظارت یکی از وظیفه‌های مدیریت است که با آن می‌توان عملکرد واقعی برنامه را با هدف‌های آن مقایسه کرد و در صورت لزوم اقدام‌های اصلاحی انجام داد (زاهدی، فقیهی و الوانی ۱۳۷۹، ۸۲). نظارت دقیق بر اداره امور حوزه انتخابیه و حسن اجرای تصمیمات شورا و قوانین کشوری و طرح‌های مصوب، پیگیری شکایات مردم در مورد نارسایی سازمان‌ها و ادارات حوزه مربوطه از طریق مقامات مسئول و نظارت بر اجرای هماهنگ و کامل برنامه‌های مصوب در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از جمله وظایف و اختیارات نظارتی شوراها محسوب می‌شود.

فرضیه دوم: عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد از بعد نظارتی اثربخش‌تر از عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود بوده است.

مصوب سال ۱۳۶۱ مقرر شده است. (چوپانی یزدلی ۱۳۸۲، ۱۲۲).

فرضیه چهارم: عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد از بعد مشورتی اثربخش تر از عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود بوده است.

سازمان‌های غیردولتی (NGOs): تنوع فعالیت‌های سازمان‌های غیردولتی بسیار زیاد است. آن‌ها در اموری مانند فعالیت‌های امدادی، رفاهی، مذهبی و خیریه‌ای، خدماتی، مبارزه با خشونت، دفاع از حقوق بشر، توسعه علم و تکنولوژی، هنر و حرفه‌ها، مطبوعات، زنان، جوانان، پناهندگان و مهاجران، سالخوردگان و مجرمین در جنبش و تلاش هستند. اشکال سازمانی آن‌ها نیز متنوع است. به طور خلاصه و با توجه به تنوع اگر خواسته باشیم سازمان‌هایی غیردولتی را تعریف کنیم می‌توانیم آن‌ها را سازمان‌هایی بدانیم که از ویژگی‌های زیر برخوردار هستند:

الف) عضویت در آن‌ها داوطلبانه و اختیاری است. ب) تعیین اهداف در آن‌ها بر اساس تعامل میان اعضا صورت می‌گیرد.

پ) اعضای آن‌ها روابطی افقی و مبتنی بر برابری حقوق با یکدیگر دارند.

ت) آن‌ها کمترین وابستگی را به نهادهای صاحب و اعمال کننده قدرت سیاسی در جامعه یعنی دولت دارند.

ث) آن‌ها برای کسب سود و منفعت فعالیت نمی‌کنند بلکه اهدافی غیرانتفاعی مانند کمک به فقراء آموزش، توجه به محیط‌زیست و بهداشت و ایجاد ائتلاف میان گروه‌های کوچک مردم دارند.

ج) آن‌ها میان دولت و مردم در شکل توسعه‌ای یا میان حامیان و گروه‌های هدف در شکل سنتی به عنوان یک میانجی یا واسطه عمل می‌کنند.

چ) آن‌ها مولد سرمایه اجتماعی هستند که از عناصر ضروری برای دستیابی به توسعه اقتصادی و اجتماعی و عملکرد مطلوب نهادهای دموکراتیک

می‌طلبد. (سلطانی ۱۳۷۶، ۱۵۸) «بنابراین بهتر است برای عضویت در شوراها افرادی انتخاب شوند که بتوانند مردم را آماده همکاری نمایند و از همکاری و همیاری مردم در امور عمرانی، آموزشی، بهداشتی و غیره استفاده کنند». (چوپانی یزدلی ۱۳۸۲، ۱۵۸)

فرضیه سوم: عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد از بعد اجرایی اثربخش تر از عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود بوده است.

وظایف مشورتی: مشورت؛ عبارت است از اجتماع یک عده اشخاص به عنوان اعضای مشورت برای بیان عقاید و نظریات خود درباره موضوعی که بدیهی نبوده و امری است نظری. همچنین اجتماع عده‌ای از مردم آگاه و مطلع از موضوع و مورد وثوق، برای به دست آوردن حقیقت درباره آن موضوع که برای مشورت مطرح شده است (مظلومی ۱۳۶۳، ۲۵۰). بررسی و شناخت کمبودها و نیازها و نارسایی‌های حوزه انتخابیه و ارائه راه‌حل‌ها به مقامات مسئول، تهیه طرح‌ها و پیشنهادها و اصلاحی در امور اجتماعی و ارائه آن به شورای مافوق جهت اطلاع و برنامه‌ریزی و به مقامات مسئول اجرایی جهت اقدامات ممکن، ارائه پیشنهادها لازم برای فعال‌سازی سازمان‌های دولتی و ارگان‌های انقلابی به شورای مافوق، بررسی برنامه‌های پیشنهادی ارگان‌های اجرایی در زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از نظر تطبیق با ضرورت‌های موجود در حوزه انتخابیه شورا و جلوگیری از تبعیض در این زمینه بین مناطق مختلف، گزارش نارسایی‌ها به شورای بالاتر و مراجع اجرایی ذی‌ربط و دادن گزارش‌های لازم و ارائه انتقادات و اشکالات مربوط به حوزه فعالیت خود به نماینده یا نمایندگان آن حوزه در مجلس شورای اسلامی، از جمله وظایف مشورتی شوراهای اسلامی است که در قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری

یافته‌های تحقیق

رتبه‌بندی ابعاد موثر در عملکرد شورای اسلامی بر اساس اولویت‌بندی توسط پاسخگویان در این قسمت به بررسی فرضیات تحقیق و با استفاده از روش‌های مختلف پرداخته می‌شود. در ابتدا لازم است به این سؤال پاسخ داده شود که بین رتبه‌بندی پاسخگویان در مورد ابعاد موثر در عملکرد شورای اسلامی شامل نظارتی، اجرایی، شاخص‌های عملکردی، مشورتی و بعد برنامه‌ریزی تفاوت معنی‌داری وجود دارد یا خیر. در داده‌پردازی این پاسخ‌ها جواب‌ها معکوس شدند و به رتبه یک از دیدگاه پاسخگویان عدد پنج و به همین شکل به رتبه پنج امتیاز یک اختصاص یافت. زیرا که رتبه اول دارای اهمیت بیشتری از دیدگاه پاسخگویان بوده و لذا باید میانگین رتبه‌ای آن بالاتر شود به این صورت پاسخ‌های معکوس امتیازدهی شدند. تحلیل واریانس فریدمن برای پاسخ به این سؤال مورد استفاده قرار گرفت. بر این اساس فرض صفر و فرض مقابل به شرح زیر خواهد بود.

H_0 : تفاوت معنی‌داری بین ابعاد موثر در عملکرد شورای اسلامی وجود ندارد.

H_1 : تفاوت معنی‌داری بین ابعاد موثر در عملکرد شورای اسلامی وجود دارد.

آزمون فریدمن در سطح دو درصد خطا (سطح اطمینان ۹۸٪) معنی‌دار است لذا فرض صفر رد می‌شود و فرض مقابل پذیرفته می‌شود که بیان می‌دارد بین میانگین ابعاد موثر در عملکرد شورای اسلامی با یکدیگر تفاوت معنی‌داری وجود دارد. لذا این اختلاف معنی‌دار به لحاظ آماری قابل بررسی و قابل‌اتکا است. بر این اساس می‌توان رتبه‌بندی‌های پاسخگویان را به این شکل بیان نمود که ابعاد نظارتی، اجرایی،

است. (ایمانی ۱۳۸۱، ۱۷-۱۸) از مشخصه‌های عملکرد شوراها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ۱) خدمات شهری
  - ۲) رشد و توسعه شهری
  - ۳) تشکیل و توسعه NGOs
  - ۴) همکاری با شهرداری و ارگانهای دیگر
- فرضیه پنجم:** عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد از نظر شاخص‌های عملکردی اثربخش تر از عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود بوده است.

روش تحقیق

روش مورد استفاده در این تحقیق از نوع توصیفی - پیمایشی می‌باشد. چرا که هدف محقق از انجام این نوع تحقیق توصیف عینی، واقعی و منظم خصوصیات یک موقعیت یا یک موضوع است به عبارت دیگر پژوهشگر در این گونه تحقیقات سعی می‌کند تا آنچه که هست را بدون هیچ‌گونه دخالت یا استنتاج ذهنی گزارش دهد و نتایج عینی از موقعیت بگیرد.

جامعه آماری، تحقیق مورد نظر کلیه کارشناسان شهرداری شهرستان‌های بروجرد و دورود بوده است.

روش تحلیل آماری: ابتدا شاخص‌های آمار توصیفی سؤالات پرسشنامه شامل میانگین، میانه، کمینه، بیشینه و انحراف معیار به تفکیک ابعاد مورد مطالعه مورد بررسی واقع می‌گردد. سپس در بخش استنباطی از آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی ابعاد موثر در عملکرد شورای اسلامی بر اساس اولویت‌بندی توسط پاسخگویان سپس از تحلیل عاملی اکتشافی جهت مشخص نمودن درصد واریانس تبیین شده (سهم) هر یک از ابعاد مورد مطالعه، از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق و در نهایت نیز از آزمون t نمونه‌های مستقل جهت آزمون فرضیه‌های تحقیق استفاده شده است.

جدول ۱: نتایج آزمون فریدمن جهت بررسی تفاوت اولویت‌بندی

پاسخگویان در بین ابعاد موثر در عملکرد شورای اسلامی

اولویت	ابعاد موثر در عملکرد شورای اسلامی	میانگین رتبه‌ای	مقدار خی دو	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
۱	نظارتی	۳/۴۹			
۲	اجرایی	۳/۰۵			
۳	شاخص‌های عملکردی	۳/۰۵	۱۱/۶۹۳	۴	۰/۰۲۰
۴	مشورتی	۲/۷۳			
۵	برنامه‌ریزی	۲/۶۷			

شاخص‌های عملکردی، مشورتی و در نهایت نیز بعد برنامه‌ریزی به ترتیب از دیدگاه پاسخگویان دارای بیش‌ترین اهمیت بوده‌اند.

با توجه به ملاک کیزر^۲ پنج بعد دارای مقدار ویژه بالاتر از یک گزارش شدند. پس از چرخش عاملی به روش وریماکس، متغیرهای مورد مطالعه در پنج بعد دسته‌بندی شدند.

بر اساس نتایج آزمون فریدمن و تحلیل عاملی، بعد نظارتی را به عنوان اولین عامل در ابعاد موثر در عملکرد شورای اسلامی تشخیص داده‌اند. در نتایج تحلیل عاملی مشخص شده که مقدار ویژه این بعد به عنوان اولین عامل ۱۲/۵۲٪ از ابعاد موثر در عملکرد شورای اسلامی را به خود اختصاص داده است. پس

تحلیل عاملی (Factor Analysis): به منظور کاهش تعداد متغیرهای تحقیق به عوامل کمتر و اینکه این فرضیات را آزمون کنیم که آیا ابعاد مورد مطالعه یعنی نظارتی، اجرایی، شاخص‌های عملکردی، مشورتی و بعد برنامه‌ریزی جزء ابعاد مورد مطالعه بوده‌اند یا خیر و چه درصدی از واریانس ابعاد موثر در عملکرد شورای اسلامی را در بر می‌گیرند از تحلیل عاملی استفاده شد. محاسبات انجام شده نشان داد که انسجام

جدول ۲: نتایج آزمون بارتلت و مقدار KMO جهت بررسی انسجام درونی داده‌های تحقیق

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	۱/۸۵۶
کای دو	۱۹۲۳/۷۵۹
Bartlett's Test of Sphericity	۶۳۰
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰

جدول ۳: عوامل استخراج شده همراه با مقدار ویژه، درصد واریانس و درصد واریانس تجمعی آنها

شماره عامل	مقدار ویژه	درصد واریانس مقدار ویژه	درصد واریانس تجمعی
۱	۴/۵۰۹	۱۲/۵۲۵	۱۲/۵۲۵
۲	۳/۹۴۷	۱۰/۹۶۴	۲۳/۴۸۹
۳	۳/۷۵۸	۱۰/۴۴۰	۳۳/۹۳۰
۴	۳/۲۵۲	۹/۰۳۴	۴۲/۹۶۳
۵	۳/۲۲۶	۸/۹۶۰	۵۱/۹۲۳

جدول ۴: نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن ابعاد موثر در عملکرد شورای اسلامی

برنامه‌ریزی	نظارتی	اجرایی	مشورتی	شاخص‌های عملکردی	تعداد
۳/۲۴۲۴	۳/۰۶۵۷	۳/۲۲۲۲	۳/۲۸۷۹	۳/۲۴۵۵	۶۶
۰/۸۶۶۳۰	۰/۷۶۶۰۷	۰/۹۳۶۱۴	۰/۹۰۶۰۸	۰/۹۲۰۷۳	انحراف استاندارد
۰/۱۰۲	۰/۰۸۳	۰/۱۳۸	۰/۰۶۸	۰/۱۴۲	Absolute
۰/۰۵۸	۰/۰۸۳	۰/۰۹۷	۰/۰۵۷	۰/۰۸۵	Positive
-۰/۱۰۲	-۰/۰۸۳	-۰/۱۳۸	-۰/۰۶۸	-۰/۱۴۲	Negative
۰/۸۳۲	۰/۶۷۴	۰/۱۲۲	۰/۵۵۲	۰/۱۵۷	Kolmogorov-Smirnov Z
۰/۴۹۲	۰/۷۵۴	۰/۱۶۱	۰/۹۲۰	۰/۱۳۸	سطح معنی‌داری

بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق

بر اساس سطح معنی‌داری آزمون k-s که در تمامی متغیرهای مورد مطالعه بیشتر از ۰/۰۵ است نتیجه می‌گیریم که دلیلی بر رد فرض صفر (توزیع متغیر X نرمال است) نداریم. به عبارت دیگر توزیع تمامی متغیرهای فوق نرمال می‌باشد. بنابراین جهت بررسی و آزمون فرضیه‌های تحقیق از آزمون‌های پارامتریک استفاده شده است. از جمله این آزمون‌ها در خصوص مقایسه بین دو گروه، آزمون t نمونه‌های مستقل است.

آزمون فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اول: عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد از بعد برنامه‌ریزی اثربخش تر از عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود بوده است.

جدول ۵: نتایج توصیفی آزمون t نمونه‌های مستقل از بعد برنامه‌ریزی

گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین
بروجرد	۳۳	۲/۸۸۱۸	۰/۸۷۵۵۲	۰/۱۵۲۴۱
دورود	۳۳	۲/۶۳۳۳	۰/۸۵۲۰۸	۰/۱۴۸۳۳

جدول ۶: نتایج تحلیلی آزمون t نمونه‌های مستقل از بعد برنامه‌ریزی

T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	اختلاف میانگین‌ها	فاصله اطمینان
۱/۱۶۸	۶۴	۰/۲۴۷	۰/۲۴۸۵	حد پایین -۰/۱۷۶۳۸ حد بالا ۰/۶۷۳۳۵

جدول ۷: نتایج توصیفی آزمون t نمونه‌های مستقل از بعد نظارتی

گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین
بروجرد	۳۳	۲/۹۷۴۷	۰/۶۷۸۴۴	۰/۱۱۸۱۰
دورود	۳۳	۲/۸۹۳۹	۰/۸۵۳۴۷	۰/۱۴۸۵۷

جدول ۸: نتایج تحلیلی آزمون t نمونه‌های مستقل از بعد نظارتی

T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	اختلاف میانگین‌ها	فاصله اطمینان
			حد پایین	حد بالا
۰/۴۲۶	۶۴	۰/۶۷۲	۰/۰۸۰۸	-۰/۲۹۸۳۵
				۰/۴۵۹۹۶

با توجه به اینکه سطح معنی‌داری آزمون t بیشتر از ۰/۰۵ است در نتیجه در فرضیه دوم نیز دلیلی بر رد فرض صفر مبنی بر اینکه عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد با عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود از بعد نظارتی یکسان است نداریم. در جدول ۷ نیز مقدار میانگین رتبه عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود و شهرستان بروجرد نشان‌دهنده عملکرد ضعیف شوراهاى مذکور در بعد نظارتی است. بنابراین فرضیه دوم نیز پذیرفته نمی‌شود. فرضیه سوم: عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد از بعد اجرایی اثربخش‌تر از عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود بوده است.

سطح معنی‌داری آزمون t بیشتر از ۰/۰۵ است که نتیجه می‌گیریم دلیلی بر رد فرض صفر مبنی بر اینکه عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد با عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود از بعد برنامه‌ریزی یکسان است نداریم. البته لازم به ذکر است که در جدول ۵، مقدار میانگین رتبه عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد (۲/۸۸) بیشتر از شهرستان دورود (۲/۶۳) اما هر دو کمتر از مقدار ۳ است که بیانگر عملکرد ضعیف هر دو شورای مورد مطالعه از بعد برنامه‌ریزی می‌باشد؛ اما این اختلاف از لحاظ آماری در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار نیست. بنابراین فرضیه اول تأیید نمی‌شود.

فرضیه دوم: عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد از بعد نظارتی اثربخش‌تر از عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود بوده است.

جدول ۹: نتایج توصیفی آزمون t نمونه‌های مستقل از بعد اجرایی

گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین
بروجرد	۳۳	۲/۸۹۹۰	۰/۹۸۴۲۰	۰/۱۷۱۳۳
دورود	۳۳	۲/۶۵۶۶	۰/۸۸۳۸۲	۰/۱۵۳۸۵

جدول ۱۰: نتایج تحلیلی آزمون t نمونه‌های مستقل از بعد اجرایی

T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	اختلاف میانگین‌ها	فاصله اطمینان
			حد پایین	حد بالا
۱/۰۵۳	۶۴	۰/۲۹۶	۰/۲۴۲۴	-۰/۲۱۷۵۹
				۰/۷۰۲۴۴

جدول ۱۱: نتایج توصیفی آزمون t نمونه‌های مستقل از بعد مشورتی

گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین
بروجرد	۳۳	۲/۹۰۹۱	۰/۸۹۹۵۵	۰/۱۵۶۵۹
دورود	۳۳	۲/۵۱۵۲	۰/۸۸۲۲۷	۰/۱۵۳۵۸

جدول ۱۲: نتایج تحلیلی آزمون t نمونه‌های مستقل از بعد مشورتی

T	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین‌ها	فاصله اطمینان
۱/۷۹۶	۶۴	۰/۰۷۷	۰/۳۹۳۹	حد پایین -۰/۰۴۴۲۴ حد بالا ۰/۸۳۲۱۲

شورای اسلامی شهرستان دورود از بعد مشورتی یکسان است نداریم. شایان ذکر است که در سطح اطمینان ۹۲٪ (۰/۰۷۷-۱) اختلاف، معنی دار است. یعنی عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد از بعد مشورتی با عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود متفاوت می‌باشد؛ اما با توجه به جدول ۱۱، میانگین رتبه شهرستان بروجرد و دورود نشان از عملکرد ضعیف شورای اسلامی آن‌ها از بعد مشورتی است. بنابراین فرضیه چهارم نیز در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید نمی‌گردد.

فرضیه پنجم: عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد از نظر شاخص‌های عملکردی اثربخش تر از عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود بوده است.

سطح معنی داری آزمون t بیشتر از ۰/۰۵ است که نتیجه می‌گیریم دلیلی بر رد فرض صفر مبنی بر اینکه عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد با عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود از بعد اجرایی یکسان است نداریم. با توجه به مقادیر میانگین رتبه نیز می‌توان بیان نمود که عملکرد شورای اسلامی شهرستان‌های مورد بررسی از بعد اجرایی نیز ضعیف بوده بنابراین فرضیه سوم نیز تأیید نمی‌گردد.

فرضیه چهارم: عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد از بعد مشورتی اثربخش تر از عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود بوده است.

سطح معنی داری بیشتر از ۰/۰۵ است که نتیجه می‌گیریم دلیلی بر رد فرض صفر مبنی بر اینکه عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد با عملکرد

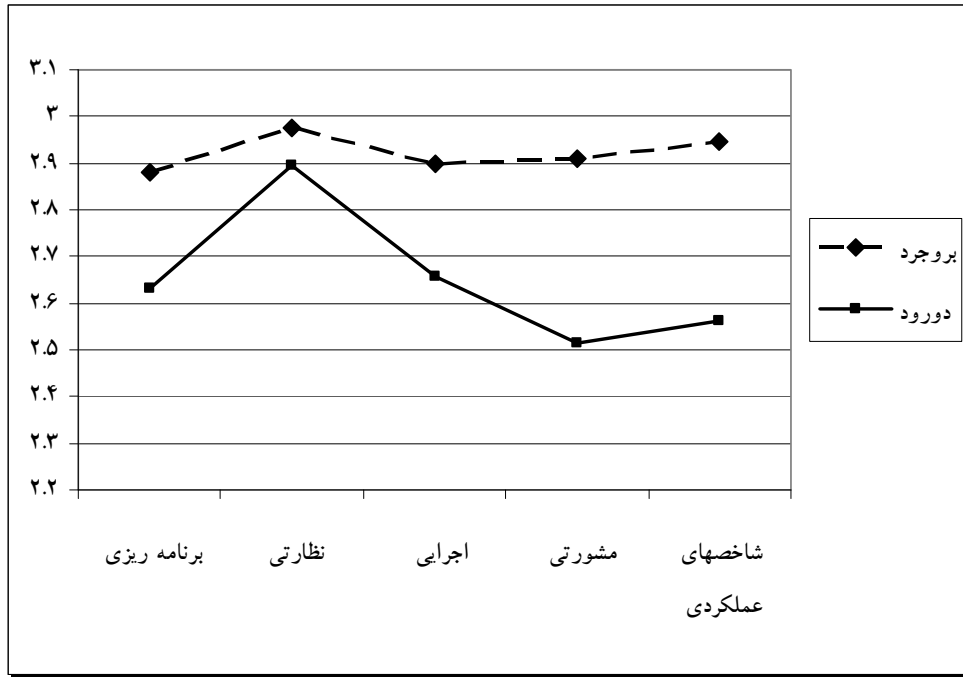
سال دوم / شماره چهارم / زمستان ۱۳۹۰

جدول ۱۳: نتایج توصیفی آزمون t نمونه‌های مستقل از بعد شاخص‌های عملکردی

گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین
بروجرد	۳۳	۰/۹۴۵۵	۰/۹۳۹۷۸	۰/۱۶۳۵۹
دورود	۳۳	۲/۵۶۳۶	۰/۸۷۳۸۶	۰/۱۵۲۱۲

جدول ۱۴: نتایج تحلیلی آزمون t نمونه‌های مستقل از بعد شاخص‌های عملکردی

T	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین‌ها	فاصله اطمینان
۱/۷۰۹	۶۴	۰/۰۹۲	۰/۳۸۱۸	حد پایین -۰/۰۶۴۴۶ حد بالا ۰/۸۲۸۰۹

پیشنادهایی برای شورای اسلامی این دو شهرستان به شرح زیر بیان می‌گردد:

الف-۱) در راستای هدف بررسی تطبیقی میزان اثربخش بودن معیار برنامه‌ریزی شورای اسلامی شهرستان‌های بروجرد و دورود و فرضیه اول برای شورای شهرستان بروجرد پیشنهادها زیر مطرح می‌شود:

۱) دریافت نظرات و دیدگاه‌های مردم و اندیشمندان شهر جهت استفاده در فرآیند اداره امور شهر به طور مثال با استفاده از نظرسنجی می‌توان از دیدگاه‌های ایشان مطلع گردید.

۲) تقویت مشارکت مردم در اداره شهر.

۳) رعایت تناسب بین برنامه‌ریزی‌های شورای اسلامی شهر و بودجه‌بندی در نظر گرفته شده.

۴) ایجاد و در نظر گرفتن طرح‌هایی در جهت اداره بهتر و مطلوب‌تر شهر.

۵) تلاش بیشتر شورای اسلامی شهر در جذب منابع برای انجام امور شهرداری.

۶) اعلام برنامه‌های شورای شهر در ابتدای سال جهت آگاهی و افزایش مشارکت مردم.

سطح معنی‌داری بیشتر از ۰/۰۵ است که نتیجه می‌گیریم دلیلی بر رد فرض صفر مبنی بر اینکه عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد با عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود از بعد شاخص‌های عملکردی یکسان است نداریم. البته در سطح اطمینان ۹۰٪ (۱-۰/۰۹۲) اختلاف عملکرد در دو شهرستان مورد مطالعه، معنی‌دار است. یعنی عملکرد شورای اسلامی شهرستان بروجرد از بعد شاخص‌های عملکردی با عملکرد شورای اسلامی شهرستان دورود متفاوت می‌باشد؛ اما با توجه به جدول ۱۳، میانگین رتبه شهرستان بروجرد و دورود نشان از عملکرد ضعیف شورای اسلامی آن‌ها از بعد شاخص‌های عملکردی است. بنابراین فرضیه پنجم نیز تأیید نمی‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

هیچ کدام از فرضیات مطرح شده مبنی بر اثربخش تر بودن عملکرد شورای شهر بروجرد نسبت به شهر دورود مورد تأیید قرار نگرفت اما در هر حال

- (۷) نسبت به پاسخگویی به شهروندان توجه بیشتری معطوف گردد.
- (۸) شورای شهر نسبت به ارائه گزارش در مورد نارسایی‌ها و کمبودها اقدام نماید.
- (۹) اطلاع‌رسانی به مردم در مورد طرح‌هایی که باعث تسهیل و تسریع در انجام امور شهری می‌گردد.
- (ج-۱) در راستای هدف بررسی تطبیقی میزان اثربخش بودن معیار مشورتی شورای شهرستان‌های بروجرد و دورود و فرضیه سوم برای شورای شهرستان بروجرد پیشنهادهای زیر مطرح می‌شود:
- (۱) افزایش نظارت شورای شهر بر اعمالی که در خدمت رسانی به شهروندان تأثیرگذار است.
- (۲) کمک به تقویت و ایجاد تشکیل تعاونی‌های تولید، توزیع و مصرف توسط شورای شهر.
- (ج-۲) در راستای هدف بررسی تطبیقی میزان اثربخش بودن معیار مشورتی شورای شهرستان‌های بروجرد و دورود و فرضیه سوم برای شورای شهرستان دورود علاوه بر پیشنهادهای مطروحه در مورد شورای شهرستان بروجرد، پیشنهاد می‌شود در انتخاب شهردار توجه و دقت نظر شود.
- (د) در راستای هدف بررسی تطبیقی میزان اثربخش بودن معیار اجرایی شورای اسلامی شهرستان‌های بروجرد و دورود و فرضیه چهارم برای شورای شهرستان‌های بروجرد و دورود پیشنهادهای زیر مطرح می‌شود:
- (۱) افزایش در ارائه گزارش مربوط به کاستی‌ها و مشکلات شهر به شهردار.
- (۲) تلاش در شناخت کمبودها با استفاده از شیوه‌هایی همچون نظرسنجی و بهره‌گیری از دیدگاه پاسخگویان و نیز استفاده از تحقیقات علمی در جهت رفع نقایص و کمبودها شهر.
- (۳) تلاش در جهت افزایش همکاری سازمان‌های مختلف با شهرداری برای ارائه خدمات مطلوب تر
- (۷) استفاده از توانمندی‌های علاقمندان به انجام فعالیت در زمینه فرآیند اداره امور شهر (تشکیل NGO).
- (۸) تقویت و ایجاد تشکل‌های مردم نهاد جهت ایجاد احساس مسؤولیت و انجام بهینه فعالیت‌های شهری.
- (۹) توجه بیشتر به برنامه‌های پیشنهادی شهرداری.
- (الف-۲) در راستای هدف بررسی تطبیقی میزان اثربخش بودن معیار برنامه‌ریزی شورای اسلامی شهرستان‌های بروجرد و دورود و فرضیه اول برای شورای شهرستان دورود علاوه بر پیشنهادهایی که برای شورای شهر بروجرد بیان شد، پیشنهادهای زیر مطرح می‌شود:
- (۱) نظارت‌هایی که توسط شورای اسلامی شهر انجام یافته به صورت گزارش‌هایی اعلام شود.
- (۲) توجه بیشتر به اوضاع و شرایط حاکم بر جامعه جهت تصویب قیمت‌هایی که در اختیار شورای شهر قرار می‌گیرد همانند، نرخ کرایه تاکسی.
- (۳) تقویت در توجه به برنامه‌های پیشنهادی شهرداری.
- (۴) (ب) در راستای هدف بررسی تطبیقی میزان اثربخش بودن معیار نظارتی شورای اسلامی شهرستان‌های بروجرد و دورود و فرضیه دوم برای شورای شهرستان‌های بروجرد و دورود پیشنهادهای زیر مطرح می‌شود:
- (۵) تصمیمات جهت فعالیت‌های شهرداری با سرعت عمل بیشتری اخذ گردد.
- (۶) توجه بیشتر شورا در جهت افزایش هماهنگی در انجام فعالیت‌های شهرداری در سطح شهر به عنوان مثال ایجاد هماهنگی میان سازمان‌هایی که در سطح شهر به فعالیت می‌پردازند با شهرداری مانند شرکت مخابرات، اداره برق، سازمان آب و شرکت گاز.

۴) خصومت شخصی و مخالفت‌های گروهی و گروه‌گرایی ممکن است در پاسخ پاسنخ‌گویان تأثیرگذار بوده باشد.

۵) جانب‌داری کارشناسان شهرداری از محل کار خود.

منابع و مأخذ

- 1) Abtahi, Hossein. (1377). Gftarhayy in advanced human resource management, Tehran: Publication Qvms. Printing.
- 2) Abdul Abvlahmd. (1351) Administrative Law, Tehran: Tehran University Press, third edition. Vol.
- 3) Vrnad Admvndv. (1379). Management of urban development or the development of city management. Translation Tabrizi, glory. Tehran: Journal of Urban Management. The second issue of the summer.
- 4) Ashtiani, Jalaluddin. (1376). Analysis of human ideals, not the opinion of management, Tehran: Volume I and II. Publishing Company. Third printing.
- 5) Authority, Ali Mohammed. (1372). Organization and management. Tehran: Rumi. Twenty-sixth printing.
- 6) Alvani, SM. (1384). General Manager. Tehran: Nshrny. Twenty-fifth printing.
- 7) Alvani, SM. (1375). General Manager. Tehran: Ney Publication. Ninth printing.
- 8) Hazrat Imam Ali. Nahj. Translation: Ahmad Dashti. Research Institute Ali (AS.)
- 9) Iranian, Hossein. (1361). Salinity problem. Tehran: the right way. Printing.
- 10) Imani, Jajarm Hussein, Bigdeli, and Hnachy Mhrnam, Simin. (1381). Sustainable Urban Management Tehran: Shhrdayhay the country, first printing.
- 11) Baqerian, Mohammad. (1378). Concepts and strategic planning framework. Tehran: Management and Planning Organization. Iran's constitution.
- 12) J. Bushehri. (1355). Fundamental rights. Tehran: Faculty of Administrative Sciences and Business Administration. Ninth printing. The first volume.
- 13) Paul, and Kenneth Hrsy, Blanchard. (1365). Organizational behavior management (human resources). Translation Alaghband, Ali. Tehran: Amir Kabir Publishing Institute, second edition.
- 14) Nia Parvin, Mohammad. (1379). Holy city surpassed all. Tehran: Monthly Shhrdayha second year 16.

به شهروندان و نیز استفاده از ظرفیت سازمان‌های مورد نظر در انجام فعالیت‌ها.

ه) در راستای هدف بررسی تطبیقی میزان اثربخش بودن معیار شاخص‌های عملکردی شورای اسلامی شهرستان‌های بروجرد و دورود و فرضیه پنجم برای شورای شهرستان بروجرد پیشنهادها زیر مطرح می‌شود:

- ۱) دخالت بیشتر شورا در ارائه خدمات مطلوب به شهروندان
- ۲) تقویت همکاری شورای شهر با شهرداری.
- ۳) تعامل و همکاری شورای شهر با سازمان‌های دیگر در جهت دریافت خدمات برای شهروندان
- ۴) کمک به ایجاد و تقویت سازمان‌های مردم نهاد (NGO) در جهت ایجاد و افزایش مشارکت شهروندان در انجام فعالیت‌های شهری و تقویت و ایجاد حس مسؤولیت ایشان.
- ۵) توجه بیشتر شورای شهر به رشد و توسعه شهر.

محدودیت‌های تحقیق

- ۱) از مهم‌ترین محدودیت‌های تحقیق عدم دسترسی به مستندات کافی از فعالیت‌های مورد نظر شوراها و شهرستان‌های مذکور در دوره گذشته و اکتفا به اطلاعات پرسشنامه توزیع شده.
- ۲) این تحقیق برای اولین بار در شهرستان‌های بروجرد و دورود انجام گرفته و نمونه مشابه به آن در کشور نیز زیاد نیست، به همین جهت برای بررسی تحقیقات انجام شده قبلی از تحقیقاتی که به نحوی با تحقیق حاضر در ارتباط بوده‌اند، استفاده گردید.
- ۳) گذشت زمان از دوره قبلی شورای اسلامی و این امکان وجود دارد که پاسخگویان بعضی از موارد سؤال شده را به خاطر نداشته باشند و این ممکن است در نتایج تحقیق اثرگذار باشد.

- Tehran: Management and Planning Organization, Second Edition.
- 31) Sydney, Ahmad. (1382) Urban Management. Tehran: Publications Centre Municipalities Organization, Volume XI, Second Edition.
  - 32) Sanjabi, Kareem. (1342) Administrative rights in Iran. Efforts, Abbas Farid, Tehran: Print Venus.
  - 33) Johnny dark, Bit. (1381), issues of governance and administration of large cities in Latin America today. Municipalities. No. 46.
  - 34) Sharifzadeh, Fattah. (1372) Bqrrsy effectiveness models and theories. Journal of Management Association. No. 11
  - 35) Shafie, Hassan. (1380) Local government, World Vision. Municipalities magazine. First year, No. 3.
  - 36) Shafie, Hassan. (1381) introduced the International Union local governments. Municipalities magazine. No. 2.
  - 37) Shafie, Hassan. (1368) introduced the International Union Local governments (IULA). Municipalities magazine. First year, No. 2.
  - 38) Sheikh Ibrahim. (1381) and Partnership Council. Tehran: Publications of culture and thought, first printing.
  - 39) Sanei, A. Mahmood. (1379) globalization strategy. Tehran: Art Institute of Science and Literature Bashir, First Edition.
  - 40) Taheri, A. (1381) Local administration organizations. Tehran: Payam Noor University Press, Sixth Edition.
  - 41) Taheri, A. (1377) Local governance and decentralization. Tehran: Publication Qvms.
  - 42) Amin Taheri, Zahra. (1375), China. Tehran: Ministry of Foreign Affairs, First Edition.
  - 43) Mohammad Alavi, Khsvr. (1358) world government system. Tehran: Kamran.
  - 44) Amid Zanjani, AA. (1377) Political Jurisprudence. Tehran: Amir Kabir, Fourth Edition, Vol.
  - 45) Fazel Lankarani, Ayatollah. (1370) have faith in the view of Imam Ali (AS), Tehran: Publications Office, Islamic culture, Third Edition.
  - 46) Fereydoun, Ali Akbar. (1377) Partnership, concepts, definitions and its variants. Hamshahri, 1748 issue of the seventh year.
  - 47) Farivar Sadri, Bahram. (1378) guidance and control system of the city councils in urban development. Abadi Architecture and Urban Studies and Research. In the ninth, No. 32. Center for Urban Studies and Iranian architecture.
  - 15) Taghavi, Nemat Ullah. (1381). Globalization and development of small and medium enterprises. Tehran: publishing, printing scholar community.
  - 16) Janmrdy, Mahvash. (1378). Urbanization and social relations. Tehran: The Daily News Monday, Persian date Mordad 25 th year.
  - 17) Jafari, Mohammad Taghi. (1377). The government views the Islamic religion. Tehran: World Forum for Proximity of Islamic religion.
  - 18) Jalali, Said. (1380). The third program in the current legal order. Tehran: Management and Planning Organization published the first edition.
  - 19) Yzdly shepherd, MR. (1382). Chaygah legal - political councils in Iran. Tehran: Islamic Revolution Documents Center.
  - 20) Actually Joe, Fatima. (1383). History of democratic thought, but Khomeini. Tehran: Fslnam pilgrims Kingdom, and publish the works of Imam Khomeini.
  - 21) Khalili Schwerin, Siavash. (1378). Research methods in the humanities. Tehran: Publications Yadvarh second published book.
  - 22) Pure beauty, MR. (1379). Cash on federalism. Tehran: Publication headband, second edition.
  - 23) Rinsing well, Rychardal. (1377). Organization theory and design. Translation Arabi, SM and Parsayyan, Ali. Tehran: Cultural Research Bureau, First Edition, Vol.
  - 24) Robbins, Stephen. (1376) theory of organization (structure - Design - Applications). Alvani translation, SM and individual knowledge, Hassan. Tehran: Saffar, first printing.
  - 25) Rezai, Abdolali. (1377) Organization of the Islamic associations and partnerships, management sociology. Tehran: Industrial Management, First Edition.
  - 26) Razavi, Mohammad Taghi. (1381) Management of Urban Development. Tehran: a new link to the first edition.
  - 27) Zahedi, Shams al-Sadat, Seyed Mahdi and Faghihi Alvani Abol. (1379) Culture Management. Tehran: Allameh Tabatabai University Press, second edition.
  - 28) Zahedi, Shams al-Sadat. (1379), transnational and global management. Tehran: SAMT, first printing.
  - 29) When Muhammad. (1380) Introduction to Islamic councils. Tehran: Farnaz publication.
  - 30) Management and Planning Organization. (1384), the size of government is logical.

- 64) Moghimi, Mohammad. (1377) Organization and management of research approach. Tehran: cashmere. Printing.
- 65) Moghimi, Mohammad. (1380) Public administration and local organizations to look at Iran. Knowledge management. Number 55.
- 66) Moghimi, Seyed Mehdi. (1382) administration of local governments. Tehran: SAMT.
- 67) Mirmohammad, David. (1377) Islamic ways of organizing people's contributions. Daily News, 18 February.
- 68) Mintz, leaf art. (1371) organized a five-server model. Translation: Faghihi, and former Minister Abol Hassan. Tehran: State Management Training Center. Printing
- 69) Nabavi, Mustafa. (1366) in Iran's political and administrative centralization and decentralization. Tehran: The Khwaja print.
- 70) Nejati Hosseini, Seyed Mahmoud. (1381) Special National Convention elected the Islamic Council. Ministry of Interior, Social Affairs and councils.
- 71) Nozari, MR. (1379) Evaluation of the Rural Council, a study about the effectiveness of the Rural District Council Kohkiluyeh and Boyer (1377-1361). Public administration master's thesis. School of Accounting and Management, Danshg•h Tabatabai.
- 72) Hashemi, Seyed Mahmoud. (1375) Islamic Republic of Iran. Qom: Qom higher education complex Publications, Volume II.
- 73) Harris, race, Kamal Uddin. (1377) experience in the councils of the rights of Iran's Islamic Revolution Antqlab Mshvrth up. Tehran University Institute of Humanities and Social Jihad.
- 74) Hughes, Owen. (1377) New Public Management. Translation: Alvani, Mehdi Khalili Schwerin, Sohrab and architect born in Tehran, Gholam Reza. Tehran: Pearl. Printing.
- 75) Escap (2004) local government in Asia and the pal A comparative st. united nations Economic and social commission for Asia and The pacific .,
- 76) Fenwick John (1995) managing local government. first edition- printed in by Grated Britain .
- 48) Feizi, T.. (1373) Principles of public administration. Tehran: Payam Noor University, Volume II.
- 49) -----.(1379). The Third Economic, Social, Cultural, Islamic Republic of Iran from 1379 to 1383. Tehran: Publisher of Budget and Planning, Second Edition.
- 50) Gholipour, Rahmatullah. (1383) The Iranian government's role in good governance and feasibility analysis. Public administration master's thesis. Department of Management. Allameh Tabatabai University.
- 51) Absolute, M.. (1367) the city administration. Tehran: municipalities. Printing.
- 52) Consistory, Humayun. (1368) The Political Economy of Iran. Tehran: Publication Centre.
- 53) Kazemian, Gh. (1372), tasks and goals of the big cities. Journal of Urban Management. No. 2.
- 54) Kamrava, Ali Mohammed. (1378), the legitimacy of urban management. Journal of architecture and urbanism. No. 32, Center for Urban Studies and Iranian architecture.
- 55) Karami, and Morteza Goodarzi, Ahmad. (1382) skills of effective managers. Institute of Labor and Social Security. Printing.
- 56) Mohseni, Mohammad. (1382) Citizen participation in the management of Iran's metropolises. Journal of Management tomorrow. Second year, 7 and 8.
- 57) Mhmdmyrzayy, Morteza. (1381) Tragedy of the councils. Tehran: Daily Press.
- 58) Civil Uddin SJ. (1377), rights and duties of councils. Tehran: Publications stable. Printing.
- 59) Shanehchi director, Mohsen. (1379) focus on idealism and contemporary underdevelopment in Iran. Tehran: Publication Services expressive culture.
- 60) Ornate, M.. (1379) study, municipal councils and municipal management in Iran. Journal of Urban Management. The second number.
- 61) Innocent, Rajab Ali. (1363) Council. Tehran: publishing horizons. Printing.
- 62) Political Affairs in Nzsa. (1377) Islamic Councils, looking at the internal political development. Tehran: Supreme Leader's representative. Printing.
- 63) Moghimi, Mohammad. (1372) review the management system of councils in major cities and provide basic guidelines on decentralization through Islamic councils. Proceedings of Conference of Islamic Councils and People's Participation, Tehran: Institute for Humanities, Social forces of Jihad, Vol.

یادداشت‌ها

¹ Social control² Kaiser Criteria